

SISÄISEN VALVONNAN SEURANTARAPORTTI VUODELTA 2023

PERUSPALVELUKUNTAYHTYMÄ SELÄNNE

Va. kuntayhtymän johtaja

SISÄLTÖ

1.	Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan arvioinnista	3
2.	Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	3
3.	Olenneimmat toimintaan ja talouteen liittyvät riskit	3
3.1	Ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelut.....	4
3.2	Talous- ja toimistopalvelut	5
4.	Keskeiset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisaalueet	5

1. Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan arvioinnista

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen kuntayhtymähallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeen 10.12.2020 § 178 ja yhtymävaltuusto 19.3.2021 § 5. Ohjeen mukaan sisäisen valvonnan mukaisista toimenpiteistä tehdään vuosittain sisäisen valvonnan raportti. Hallintosäännön 56 §:n mukaan yhtymähallitus käsittelee vuosittain kuntayhtymän johtajan laatiman raportin sisäisestä valvonnasta.

Ympäristö- ja rakennusvalvontapalveluissa ovat tilivelvollisia ympäristölautakunta sekä ympäristöjohtaja. Ympäristöjohtaja vastaa säännöllisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuudesta ympäristö- ja rakennusvalvontapalveluissa sekä siitä, että henkilöstö on tietoinen sisäisen valvonnan järjestelystä. Toimintaan liittyviä riskejä tunnistetaan ja kartoitetaan osana toiminnan suunnittelua.

Maaliskuusta 2023 alkaen ympäristöjohtaja on toiminut va. kuntayhtymän johtajana vastaten myös talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista, toimien kuntayhtymän hallinnon ainoana viranhaltijana. Taloushallinnossa on toiminut maaliskuusta alkaen talousvastaava, joka on vastannut kuntayhtymässä talouden asiantuntijana pääkirjanpitäjän tehtävistä ja kassan ja talouden seurannasta ja raportoinnista.

2. Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Va. kuntayhtymän johtaja / ympäristöjohtaja vastaa tilivelvollisena kuntayhtymän toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä kuntayhtymähallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Talousarvion toteutumista on seurattu jatkuvasti vuoden mittaan. Kuntayhtymän toiminnasta ja taloudesta on tehty osavuosikatsaus ajalta 1.1.-30.4.2023. Ympäristöterveydenhuollon toiminnasta tehdään vuosittain valvontasuunnitelma ja sen toteutumisesta raportoidaan vuosittain Ruokavirastolle sekä lupa- ja valvontavirasto Valviralle. Myös ympäristönsuojelun tehtävistä on tehty valvontasuunnitelma vuodesta 2016.

Säännöllistä sisäistä tarkkailua on tehty talousarvion toteutumisen seurannassa, laskujen hyväksynnässä sekä palvelulinjan toimintaperiaatteiden sekä ohjeiden noudattamisen valvonnassa. Laskujen tiliöijä on ollut eri henkilö kuin hyväksyjä.

Ympäristö- ja rakennusvalvontapalveluissa mittauskalustosta ylläpidetään välinluetteloa. Välinluettelossa on tiedot mittalaitteesta, sarjanumero, hankintavuosi, kalibrointitiedot sekä sijaintipaikka.

Ympäristö- ja rakennusvalvontapalveluiden valvonta- ja toimistohenkilökunnan palaverieita on pidetty viikoittain Teams-yhteydellä. Lisäksi ns. tiimipalaverieita eläinlääkintähuollossa, ympäristöterveysvalvonnassa, ympäristönsuojelussa ja rakennusvalvonnassa on pidetty tarvittaessa. Tavoitteena on ollut pitää myös live-tapaamisia pari kertaa vuodessa. Selman ja hallinnon palaverieita on pidetty myös vuonna 2023 tiedon kulun parantamiseksi.

3. Olennaisimmat toimintaan ja talouteen liittyvät riskit

Keväälle 2023 oli siirtyvän henkilöstön ja viranhaltijoiden työpanosta varattu hyvinvointialueelta huhtikuulle saakka, jolloin laskujen sekä sopimuksien tarkistukseen saatiin vuoden 2022 viranhaltijoiden sekä työntekijöiden asiantuntemus. Alkuvuoden keskeisiä asioita oli huolehtia kustannusten oikeasta jakautumisesta tilikaudelle 2022 ja laskujen sekä sopimuksien siirtymisestä

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle vuoden 2023 osalta. Kululaskuja on tipahdellut tämän jälkeen pitkin vuotta, mutta nämä on pystytty selvittämään olemassa olevan aineiston pohjalta sekä kysymällä aiemmilta viranhaltijoilta ja työntekijöiltä. Sopimuksien siirtäminen osoittautui välillä hitaaksi sekä hankalaksi, ja osaa sopimuksista ei hyvinvointialue ottanut vastaan, joten näistä näkyy menojämiä myös vuoden 2023 kuluna. Sotepalveluiden sopimuksien osalta on tilikauden aikana laskutettu 2023 vuotta koskevat laskut edelleen Pohjos-Pohjanmaan hyvinvointialueelta.

Epävarmuus liittyen kuntayhtymän purkautumisen ajankohtaan sekä toimintojen siirtyminen hyvinvointialueelle sekä kunnille vetivät henkilöstön voimavarat tiukalle. Työntekijöille tehty kysely toukokuussa osoitti sen, että henkilöstö koki liikkeenluovutuksen tapahtuvan liian pian, jos alkuperäinen aikataulu 1.6. olisi jäänyt voimaan. Kuntien muuttaessa aikataulua, sai kuntayhtymä riittävästi aikaa siirtää jäljelle jääneet sopimukset kunnille 1.10. lähtien ja henkilöstöllä oli enemmän resursseja varautua tulevaan muutokseen.

Tilikaudella ei kuntayhtymällä ollut käytettävissä talous- ja henkilöstöjohtajaa. Talouden toteutumista ja seuranta on valvonut talousvastaava ja henkilöstöjohtajana on toiminut kuntayhtymän johtaja. Talouden toteutumista ja kassan riittävyttä on seurattu aktiivisesti. Yhtymähallitukselle laadittiin osavuosisikatsaus ajalta 1.1.-30.4.2023. Muita raportteja ei toimitettu tilikauden aikana toiminnan ollessa vähäistä sekä tilikauden pituuden ollessa epäselvä. Taloudellisesta tilanteesta sekä voimavaroista on keskusteltu hallituksen ja tarkastuslautakunnan kanssa, joten toiminta on säilynyt avoimena. Talousarviossa varatut määrärahat ovat riittäneet hyvin palveluiden tuottamiseen jäsenkunnille, mutta kuntayhtymän purkautumiseen ei ollut varattu riittävästi varoja. Yhtymähallituksen päätöksellä jäsenkunnille lähetettiin ennakolasku purkautumisesta koituvien kulujen kattamiseen.

3.1 Ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelut

Ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan toimiala on laaja ja siksi lakien ja niiden nojalla annettujen säädösten jatkuva uudistuminen ja lisääntyminen luovat osaamiselle ja henkilöstöresurssien riittävyydelle haasteita. Resurssien riittämättömyys voi vaikeuttaa lakisääteisten tehtävien suorittamista ja lisätä välillisesti vahinkojen syntyminen riskejä toiminta-alueella. Tätä riskiä pyritään hallitsemaan tehtävien priorisoinnilla ja jakamisella sekä valvontakohteiden riskinarvioinnilla. Henkilökunnan kolutukseen on pyritty myös varaamaan riittävät resurssit.

Selänteen valvontayksikkö on pieni ja toimivalta on delegoitu mahdollisimman laajasti viranhaltijoille. Tästä johtuen yksittäisellä viranhaltijalla on paljon valtaa ja siten myös vastuuta. Pienessä valvontayksikössä ei pystytä erikoistumaan kovin pitkälle, mutta tehtäviä on pyritty jakamaan päävastuualueittain siten, ettei osaamisen ylläpitäminen käy liian raskaaksi ja vaativaksi. Toisaalta liian pitkälle viedyssä erikoistumisessa viranhaltija jää ilman kollegan tukea ja työt yksipuolistuvat. Tätä tasapainoilua viranhaltijoiden tehtävänkuvissa käydään pienessä yksikössä jatkuvasti, jotta työn tekeminen olisi mielekäästä eikä kävisi liian raskaaksi. Työn suuri vastuullisuus, laajat tehtäväkentät tai samaa tehtävää hoitavan kollegan tuen puute lisäävät työn kuormittavuutta ja riskinä ovat työuupumus ja pitkät sairauspoissaolot.

Eläinlääkäripraktiikassa tulee haasteita työn kuormittavuudesta sekä riittävien lepoaikojen varmistamisesta, mikäli kaikki virat eivät ole täytettynä. Praktiikan, mukaan lukien eläinlääkäripäivystyksen pitää toimia huolimatta yllättävistä poissaoloista, joten työyhteisön kollegiaalisuudelle ja joustavuudelle on suuret odotukset. Tarvittaessa on turvauduttava sijaistyövoimaan, joka voi olla hankalasti saatavissa.

Valvontaeläinlääkärin tehtävät ovat kuormittavia ja työsuojelullisesti eläinsuojelutehtävät pitäisi pystyä hoitamaan parityönä. Yksikön pienen koon vuoksi valvontaeläinlääkärin virkoja on kuitenkin

vain yksi. Haapajärven kaupunki perusti liikkeenluovutusten takia organisaatioonsa 1.10.2023 alkaen kuitenkin myös toisen valvontaeläinlääkärin viran, johon saatiin myös määräaikainen täyttölupa vuodelle 2024.

Etätyön yleistymisen myötä työyhteisön kohtaamiset helposti vähenevät ja työssä voi kokea yksinäisyyttä, joka vaikuttaa työssä jaksamiseen. Yhteydenpidon väheneminen haittaa tietysti myös tiedon kulkemista ja aiheuttaa toimintatapojen eriytymistä, mikäli yhteisistä ohjeista ja tavoista ei ole sovittu selkeästi. Etätyössä työskenteleminen ei välttämättä sovi kaikille. Se vaatii työntekijältä itseohjautuvuutta ja sitoutumista ja esihenkilöltä uusia etätyön johtamisen taitoja. Lähtökohtaisesti etätyön on kuitenkin koettu olevan yksi ympäristöpalveluiden viranomaistehtäviin sopiva työmuoto ja etätyön on koettu tukevan jaksamista ja työn tehokkuutta.

Epävarmuus ympäristö- ja rakennusvalvontapalveluiden organisaation muodosta kuntayhtymän purkautuessa on luonut epävarmuutta ja jopa jaksamisongelmia työntekijöissä. Työntekijät ovat kokeneet, ettei työtä arvosteta tai että oman työn jatkuminen on epävarmaa. Henkilökuntaa on myös hakeutunut muualle töihin. Tarkastelujaksolle osui yksi pidempi sairaspöissaolo. Työssäjaksamisen ongelmiin on reagoitu työnantajan toimesta ja tarvittaessa henkilökunnalle on järjestetty työterveyden suosituksesta työnohjausta jaksamisen tueksi.

3.2 Talous- ja toimistopalvelut

Talous- ja henkilöstöhallinnon osalta on henkilöstömäärä ollut tilikauden aikana vajaa. Hyvinvointialueelle siirtymän lisäksi työllisti Reisjärven kunnan kirjanpidon sekä palkanlaskennan tehtävien siirtyminen Kuntien Hetapalveluille. Henkilöstön sekä ohjelmistojen resursseja varattiin sekä laskutettiin edelleen Reisjärven kunnalta aktiivisesti toukokuun loppuun saakka. Tämän jälkeen on palveluita tuotettu tarpeen mukaan.

Kuntayhtymän oman toiminnan järjestämiseen on varattu niukasti henkilöstöä, jolloin yhdistelmätehtäviä on väistämättä syntynyt. Laskutus, palkanlaskenta sekä muu raportointi on kuitenkin pystytty suorittamaan ajallaan. Liikkeenluovutuspäivän varmistuttua pystyttiin aloittamaan laskentasihteerin rekrytointi ja työkuormaa saatiin tasattua.

Tietosuojavastaavan palveluja ostettiin Joki ICT Oy:ltä.

4. Keskeiset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisaalueet

Ympäristöpalveluiden vuoden 2024 kehittämistoimenpiteet:

- Edistetään ja ylläpidetään viranhaltijoiden yhteistyötä yli organisaatorajojen
- Pyritään turvaamaan riittävät henkilöresurssit keskittymällä perustehtäviin, jakamalla työt tehokkaasti mutta siten, ettei kukaan jää liian yksin
- Panostetaan henkilökunnan työssäjaksamiseen ja yhteisöllisyyden säilyttämiseen
- Pyritään kehittämään etätyötä yhtenä työmuotona
- Ympäristöpalveluiden omien toimintaohjeiden, asiakirjamallien, perehdytysohjeiden, nettisivujen ajantasaisuudesta huolehtiminen uudessa organisaatiossa
- Haapajärven kaupungin toimintaohjeiden ja -mallien omaksuminen ja sovittaminen ympäristöpalveluiden toimintaan

Peruspalvelukuntayhtymä Selänne

Palvelulinja: Ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelut

Vastuhenkilö: Ympäristöjohtaja Sanna Rätty

SISÄISEN VALVONNAN SUUNNITELMA JA TOTEUMA 2023

Valvottava kohde / toiminta	Merkittävimmät riskit	Valvontatoimenpiteet	Vastuhenkilö	Toteuma
Työssä jaksaminen, kuulluksi tuleminen	Työntekijä ei jaksaa työssään ja jää sairauslomalle tai irtisanoutuu	Lyhyet keskustelut jokaisen työntekijän ja esimiehen välillä pari kertaa vuodessa. 1. Tammi-maaliskuussa 2. Syys-marraskuussa	Ymp.johtaja	Keskustelut eivät täysin toteutuneet hallinnon vähentyneestä resurssista ja kuntayhtymän purkuelvityksen aiheuttamasta työmäärästä johtuen.
		Virkistyspäivä	Ymp.johtaja	Toteutettiin virkistyspäivät touko- ja syyskuussa kaikille kuntayhtymän työntekijöille.
		Yhteiset (ohjelmalliset) kahvihetket neljästi vuodessa	Ymp.johtaja	Ei toteutunut.
Henkilökunnan riittävyys	Työntekijä ei jaksaa työtaakkaa, työt jäävät tekemättä, irtisanoutumiset, sairauslomat	Valvontaeläinlääkäri, ma. rekrytointi Ympäristötarkastajan ma. rekrytointi ympäristöterveyteen	Ymp.johtaja	Ma. valvontaeläinlääkäri vuodelle 2023: OK Ympäristötarkastajan viranhaku 6 kk:ksi 19.1.-15.2.2023, saatiin ma. tarkastaja huhtikuusta alkaen

Töiden edistyminen yhteistyössä	Ei koeta työyhteisöllisyyttä, tieto ei kulje, toimintatavat poikkeavat henkilöittäin, työt jakaantuvat epätasaisesti	Pidetään säännöllisesti tiimipalavereita, esim. vähintään 4 kertaa vuodessa (tammi, huhti, elo, marras), eläinlääkäripalaverit kerran kuussa	Ymp.johtaja	Tiimipalavereita pidettiin epäsäännöllisesti / tarvittaessa, perustettiin hallinnon ja selman tiimi, joka piti joitakin tiimipalavereita.
		Pidetään säännöllisesti n. 30 min viikkopalavereita maanantaisin klo 13	Ymp.johtaja	Viikkopalavereita pidettiin ympäri.
		Työajanseurannan raporttien tarkastaminen. Keskustelut, jos yli 40 plus- tai yli 6 miinustuntia.	Ymp.johtaja	Seurantataulukoiden tarkastaminen toteutui pistokoeluontoisesti. Saldoista käytiin keskustelut, mikäli tarve.
Yhtenevät asiakirjat	Asiakkaalle muodostuva sekava kuva viranomaistoiminnasta, viranomaisen asiakirjan pakollisia tietoja puuttuu	Seurataan ja kehitetään tarvittaessa	Ymp.johtaja ja lupasihteerit	Seurattiin.
Etätöiden tehokkuus	Etätöistä ei saada irti sitä tehoa, mitä siitä voitaisiin saada. Työntekijän itseohjautuvuus, sitoutuminen, motivaatio ei riitä	Ketterien toimintatapojen ja tekniikoiden kehittäminen. Nopea versiointi, vertaistyöskentely. Etätötekniikoiden osaamisen varmistaminen ja käyttöönotto (SharePoint, Teams, mitä muuta?)	Ymp.johtaja	Ei otettu käyttöön merkittäviä uusia toimintamalleja. Selman ja hallinnon puolelle perustettiin Teams-tiimi.
Valmiussuunnitelman ajantasaisuus ja osaaminen	Ei osata toimia häiriötilanteissa tai suunnitelmat ovat puutteelliset	Päivitetään ja käydään läpi koko porukan kanssa valmius- ja häiriötilannesuunnitelman ohjeet tammi-huhtikuun aikana	Ymp.johtaja	Ympäristöjohtaja seurasi häiriötilannesuunnitelman ajantasaisuutta.